

(i) Printed Pages : 4 Roll No.

(ii) Questions : 9 Sub. Code :

1	7	3	2	0
---	---	---	---	---

Exam. Code :

0	0	0	4
---	---	---	---

**B.A./B.Sc. (General) 4th Semester
(2055)**

EDUCATION (In all Mediums)

Paper : IV Psychological Foundation of Education

Time Allowed : Three Hours] [Maximum Marks : 90

Note :— Attempt one question each from Units I, II, III, IV. All questions carry equal marks. Unit V is compulsory.

UNIT-I

1. What do you mean by Educational Psychology ? Discuss the concept of Education Psychology. 8,10
2. What do you mean by environment ? Discuss the role of heredity in Educational development of the individual. 6,12

UNIT-II

3. What do you mean by Personality ? Discuss the factors affecting the personality of the individual. 6,12
4. Write a detailed note on the techniques of assessment of personality. 18

UNIT-III

5. Write a note on the concept and need of special education. 18
6. Discuss the characteristics of delinquent children. How will you deal with their socialization ? 18

UNIT-IV

7. What do you mean by stress ? Discuss the various types of stress in detail with examples. 6,12
8. Define stress management. Discuss the ways and means to manage stress. 8,10

UNIT-V

9. Write short notes on any six :

- (1) Heredity
- (2) Psychology
- (3) Observation
- (4) Giftedness
- (5) Exceptional children
- (6) Emotions
- (7) Educationally Backward children
- (8) Integrated education.

3×6

(हिन्दी माध्यम)

नोट :- यूनिट I, II, III, IV में से एक-एक प्रश्न हल करें। सभी प्रश्नों के अंक समान हैं। यूनिट-V अनिवार्य है।

यूनिट-I

1. शैक्षिक मनोविज्ञान से आपका क्या अभिप्राय है ? शिक्षा मनोविज्ञान की अवधारणा पर चर्चा करें। 8,10
2. वातावरण से आप क्या समझते हैं ? व्यक्ति के शैक्षिक विकास में आनुवंशिकता की भूमिका पर चर्चा करें। 6,12

यूनिट-II

3. व्यक्तित्व से आप क्या समझते हैं ? व्यक्ति के व्यक्तित्व को प्रभावित करने वाले कारकों पर चर्चा करें। 6,12
4. व्यक्तित्व के आकलन की तकनीकों पर विस्तृत टिप्पणी लिखें। 18

ਯੂਨਿਟ-III

5. ਵਿਸ਼ੇਸ਼ शिक्षਾ की अवधारणा और आवश्यकता पर टिप्पणी लिखें। 18
6. अपराधी बच्चों की विशेषताओं पर चर्चा करें। आप उनके समाजीकरण से कैसे निपटेंगे ? 18

ਯੂਨਿਟ-IV

7. तनाव से आप क्या समझते हैं ? विभिन्न प्रकार के तनावों पर उदाहरणों सहित विस्तार से चर्चा करें। 6,12
8. तनाव प्रबंधन को परिभाषित करें। तनाव को प्रबंधित करने के तरीकों और साधनों पर चर्चा करें। 8,10

ਯੂਨਿਟ-V

9. किन्हीं छह पर संक्षिप्त टिप्पणी लिखें :

- (1) आनुवंशिकता
- (2) मनोविज्ञान
- (3) अवलोकन
- (4) प्रतिभा
- (5) असाधारण बच्चे
- (6) भावनाएँ
- (7) शैक्षिक रूप से पिछड़े बच्चे
- (8) एकीकृत शिक्षा।

3×6

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

ਨੋਟ :- ਯੂਨਿਟ I, II, III ਅਤੇ IV ਹਰੇਕ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।
ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਅੰਕ ਹਨ। ਯੂਨਿਟ-V ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

ਯੂਨਿਟ-I

1. ਵਿਦਿਅਕ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? ਸਿੱਖਿਆ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਧਾਰਨਾ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 8,10
2. ਵਾਤਾਵਰਣ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਦਿਅਕ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਵਿਰਾਸਤ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 6,12

ਯੂਨਿਟ-II

3. ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਰਕਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 6,12
4. ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀਆਂ ਤਕਨੀਕਾਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਨੋਟ ਲਿਖੋ। 18

ਯੂਨਿਟ-III

5. ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਅਤੇ ਲੋੜ 'ਤੇ ਇੱਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ। 18
6. ਅਪਰਾਧੀ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮਾਜੀਕਰਨ ਨਾਲ ਤੁਸੀਂ ਕਿਵੇਂ ਨਜਿੱਠੋਗੇ ? 18

ਯੂਨਿਟ-IV

7. ਤਣਾਅ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਤਣਾਅ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 6,12
8. ਤਣਾਅ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਤ ਕਰੋ। ਤਣਾਅ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਅਤੇ ਸਾਧਨਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 8,10

ਯੂਨਿਟ-V

9. ਕਿਸੇ ਵੀ ਛੇ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :

- (1) ਵਿਰਾਸਤ
- (2) ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ
- (3) ਨਿਰੀਖਣ
- (4) ਪ੍ਰਤਿਭਾਸ਼ਾਲੀ
- (5) ਅਸਧਾਰਨ ਬੱਚੇ
- (6) ਭਾਵਨਾਵਾਂ
- (7) ਸਿੱਖਿਆ ਪੱਖੋਂ ਪਛੜੇ ਬੱਚੇ
- (8) ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਸਿੱਖਿਆ।

3×6